Št. 96. V Trstu, v soboto 29. novembra 1884. Tečaj IX.

EDINOST

Glasilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — *Naročnine*, reklamacije in inserate prejema Opravništvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.

Vsi *dopisi* se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia;« vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav ceno; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr

Narodnost in država.

(Dalje.)

Britanijo, katera se je bila uže nekoliko poromanila, morala je rimska vojska zapustiti, ko je pod Teodozijem moč Rimljanov tam popolnoma propala; od tistega časa so postali gospodarji Britanije Angli in Sasi, katere so stari prebivalci Britanije poklicali v deželo v pomoč proti Škotom. Iz mešanice Anglov in Sasov je nastal polagoma nov narod, bolj germanskega značaja, jezik tega novega naroda je mešanica romanščine z nemščino. Le v škotskih hribih, kakor tudi v Wales-u in v Irlandiji se je še ohranil stari jezik mej ljudstvom.

Po takem načinu osnovano angleško ljudstvo razvijalo se je, posebno zarad izolirane lege dežele, v katerej prebiva, jako hitro; uže zgodaj je to ljudstvo križalo po vseh morjih in postalo ščasoma prvo pomorsko ljudstvo sveta. Angleži so se svojimi kolonijami in svojo mornarsko veljavo dospeli do tega, da so v Evropi in vseh drugih delih sveta mogočni in skoraj izključljivi gospodarji svetovnega prometa. Angležke kolonije povsod cvetó in Angleži imajo po vsem svetu odprto najbogatejše polje za svojo delalnost.

Kolikor pa angleške kolonije rastejo, toliko pridobiva na veljavi in bogatiji mati zemlja. Angleška bi bila uže davno propala vsled notranjih homatij, da nema svojih kolonij, v katere more oddajati svoje nezadovoljneže, da tam pridejo do veljave in bogastva. Da je angleški narod jako žilav, to se vidi tudi iz štatistike, po katerej se v Angleškej vsako leto rodi veliko več ljudi, nego pa jih umre, in tako postane jasno, kako more Angleška vedno oddajati toliko ljudstva v druge dele sveta in svoje kolonije tako hitro pomnoževati.

Angleška je mogla celo prebiti zgubo največe svoje kolonije, to je severne Amerike, ta zguba je prav malo uplivalo na njeno moč, temveč pa se je baš v Ameriki pokazalo, da ima angleški rod v sebi največo žilavost, kajti Amerikanci severnih držav so uže potomski narod tretje vrste staro-angleškega narodnega debla, pa se še hitreje in lepše razvijajo, nego materin narod. Dosti so storila sploh germanska ljudstva, ali vse prekose v tem obziru Anglo-Sasi. Tudi Skandinavska ljudstva so pokazala svojo veliko moč; ona so v srednjem veku segala se svojimi pridobitvami daleč notri v sredo Rusije in v IX. stoletju so normanske vojne čete prišle celo do Carigrada.

Pogumno pomorsko ljudstvo so vsi Škandinavci ostali do najnovejšega časa.

Kaj je torej storil veliki nemški rod, ki je poleg Ruskega največi rod srednje Evrope? Pisatelj na to prašanje odgovarja, da ste neugodna geografična lega in neugodno politično stanje jako ovirala razvoj nemškega naroda.

Politično slabo stanje je bilo na vse zadnje pa le nastopek geografične lege, kajti ta je tako neugodna, da se je nemško ljudstvo komaj moglo izviti nekaterim uplivom, ki so zavirali naravni in krepki razvoj nemškega naroda. Kaj bi bil vse storil nemški narod, da je bil tako zavarovan od vseh strani proti vsakemu sovražnemu napadu, kakor je zavarovan angleški narod! Koliko bi bil on napredoval v vseh strokah! Reči se more, da razun propale Poljske se nobeno ljudstvo v Evropi ne nahaja v slabšej geografičnej legi, nego nemški narod. — Le v severu ob morju in nekoliko v jugo ima Nemčija zavarovane meje, na vse druge kraje pa je odprta. Da ne bi bili torej Nemci poleg Rusov največi narod v Evropi in da niso ob enem najdelavnejši, pa tudi najhrabrejši vojaški narod, gotovo bi bili uže davno propali. V svojo nesrečo so imeli Nemci tudi take cesarje, kateri niso poznali zadače nemškega ljudstva ter mislili, da ima nemški narod nadaljevati nalogo svetovne rimske nadvlade na kristijanskej podlagi; zato ono škodljivo prizadevanje podjarmljenja Italije, podpiranje papeštva toliko časa, da je papeštvo mogočneje postalo od cesarstva.

Prišel je čas pomirjenja mej papežem in cesarjem; toda Nemčiji ni to koristilo, ampak škodovalo v moralnem, duševnem in gmotnem obziru; vsled tega preveč od Rima odvisnega postopanja nemških cesarjev je nastopila reformacija, 30 letna vojna je sicer pokazala moralno veljavo nemškega naroda, ali je ob enem tudi vpustošila vso deželo in pokončala skoraj $^1/_3$ nemškega naroda.

Vsled tega je nastala slabota in upanje, da se nemški narod zopet vzdigne, minevalo je celó pri nemških pesnikih, ki so tužno opevali nesrečo nemškega naroda.

Komaj je Nemčija to prvo nesrečo nekoliko prebila, prišla je francoska revolucija, katera je nemškemu narodu zopet prinesla strašne skušnje in celó francoski jarem. Francoska revolucija je bila v socijalnem obziru to, kar je bila nemška reformacija v verskem pogledu, prva je proklicala enakost državljanov pred postavo, druga pa svobodo vesti, ali francosko gibanje ni imelo v sebi one naravne resnosti, kakor nemško; značaj romanskih ljudstev je sploh tak, da se hitro ogrevajo tudi za neizpeljive ideje, pa jih tudi hitro popustijo, kakor so to uže večkrat storili, ko so ljudske pravice, posebno pod Napoleonidi, radi zamenjavali za navidezno slavo. Nemcem ni bilo dano, da snujejo kolonije in s tem bogatijo mater zemljo. Njih kulturno delo je bilo omejeno na to, da so kristijansko kulturo nosili mej severne Slovane, katere so tako civilizirali ob enem pa tudi ponemčili.

Tudi Petru velikemu so Nemci pomagali pri civilizatoričnem delu v Rusiji in do novejših časov so bili mnogi Nemci prvi ruski državniki in vojskovodje. Značaj ljudstev se najbolj kaže v njihovem delovanju in njihovem državnem živenju.

Iz tega stališča treba tudi ljudstva ocenjati. Romanska ljudstva so bolj za centralistično državo, ali ne drže vstrajno na starih navadah in pravicah; udana so pogostim spremembam, revolucijam, pa konečno klečé pred mogotci. Pri germanskih ljudstvih se vsaka sprememba vrši težavneje, ljud-

PODLISTEK.

Učitelj slikar.

Spisal **J. Trošt.**

I.

(Dalje).

Dospevši do vrat, kder je bival Hinko, mislil sem si, tu je njegov atellier. Res, kakor sem si prejšni večer mislil, dobim ga za slikarsko mizo s kistom v roci.

— Dober dan, Hinko, — rečem. Ko me je ugledal, vstane od mize in se začudi mojemu nenavadnemu obisku.

Pobiti mi nasproti ter mi poda rokó.

— O Jože, kako je še kaj? Kako ti je? Kako me veseli, da si me obiskal! —

Hinko je bil lep človek. Velik in šibek njegov stas delal je na človeka nek čuden vtisek. Nosil in držal se je fino in delikatno. Pod nosom mu je natora kaj po malo delovala. Lasje so mu bili rumenkasti, nos pravilen, ustnice srednje debele. Samo hoja ga je nekako pačila. Ali kaj čemo, vsi nismo iz škatljice vzeti.

Narava obdari jednega v večej meri s to, drugega zopet z ono slabo ali dobro lastnostjo.

Nobeden ni popolnoma in to radi tega, ker smo vsi ljudje.

Po prvih vsprijemnih besedah sva jela govoriti o šolskih razmerah, o učiteljskem stanji . . . .

On je tožil, da mu je plača premajhna, a jaz sem molčal pri vsem tem . . . .

Vedel sem, da Hinko rad zavije govor na slikarstvo, ki mu je tako rekoč k srcu prirastlo. Da bi dolgo več ne kvasila o učiteljskem stanji, učiteljih, učiteljskih shodih in konferencah, obrnol sem govor hitro na slikarstvo, rekoč:

— Ti Hinko pa le slikaš, kist ti je bolj navaden v rokah, nego pero ali kreda!

To je zadostovalo.

Začel je govoriti o svojem delu in delovanji.

— Glej, rekel je, sedaj delam to le gospodičino. Pokaže mi original. Ogledujem nekoliko časa original, nekoliko časa pa proizvod.

Hinko me je radovedno gledal z odprtimi ustmi. Delo sem moral vsakako pohvaliti . . . . . .

Sicer bi bil Hinko brž obrnol govor po drugem vetru, namreč na moje neznanje, na mojo nerazumnost.

Delce je bilo po nekoliko zadeto, tako sem sodil, če tudi nisem veščak v tej stroki. Slednjič gledam še nekoliko časa original . . . . . Bila je po mojej sodbi deklica kakih dvajsetih let, vitko šibka in nežna stvarica. Ko me je Hinko prašal nekako pomenljivim pogledom, kaj mislim o lepoti dotične osebe, rečem mu, da je lepa . . .

Hinko je bil vidno vesel te izjave.

Slednjič pogledam še svetlopisca (fotografa), da spoznam tudi mojstrovo ime originala. Bil je to znan svetlopisec v Trstu. Na zgornjem voglu portraita so bile besede: darovala gospodičina K. Cvetkova 14. septembra 1875. Prebral sem besede in molčal.

Še jedenkrat ga pohvalim, da dobro dela ter čestitam njegovej dobrej sreči. Hinko je bil vesel . . . .

Jel se je preoblačiti, da pojdeva malo šetat. Do sedaj je bil v platnenej slikarskej obleki, kakor jo je sam imenoval.

Posle nekoliko minut sva bila na prostem. Bila sva na polji. S pogovorom sva skakala na razne predmete. Hinko je imel namreč navado, da je govor vedno spreminal, če ni govoril o kakej velevažnej stvari. Jaz sem se tega naveličal in navedem stalen pogovor na botaniko. Uže dolgo nisem imel prilike govoriti o tem zanimivem predmetu.

Omeniti moram, da sva s Hinkom o vsakej stvari tako govorilo, da je jeden vse trdil, drugi pa zopet vse zanikaval. Začnem tedaj z botaniko.

Znano mi je bilo, da je bil Hinko svoje dni dosta slab botanikar, a mislil sem, umetniku je vendar spodobno, da ne opazuje narave le v splošnej njenej lepoti in v splošnih njenih čudih, temuč tudi v njenih posebnostih in individuvalnostih: mogoče, da se zdaj bolj peča z naravoslovjem, ko so mu vendar mladeniške bibe, muhe in neumnosti uže izšle iz glave.

Mimogrede utržem grm razhudnika in pravim: — Hej, Hinko, poglej sem, če si še kaj botanikarja, kako krasen exemplar! —

Botanikar pa nisem, saj veš, da sem se še na pripravnici učil tega predmeta le za silo. A sedaj sem vrgel botaniko, herbarij in stiskalnico vse skupaj v kot. — Rekši pogleda rastlino, motri cvetove, prašnike in sad, kar se na tem strupenem zelišči vidi včasih vse ob jednem.

— To pa vendar poznam, reče posle nekaj časa.

Rastlina ta spada k gomoljikam; to sodim po tem, ker je podobna navadnemu krompirju. Ti morebiti veš, kako se specijelno zove. Gomoljike vem, da se imenujejo solanacere v tehniki. —

Povem mu tudi latinsko ime, namreč: solanum tuberosum in mu rečem, naj rastilno botanično popiše.

On začne, smejé se:

— Die Blaetter sind sitzend . . . . . ali ne govori mi nemški, prosim te, sežem mu v besedo. Govori kakor te je mati učila. Res je, žalibog, da smo se nemški učili, ali s tem se ni zahtevalo, da bi tudi samo nemški ta predmet znali. Narod zahteva od nas, da mu vse predavamo v našćini. Če so nas na pripravnici pitali z nemškimi izrazi, mora biti naš narodni nagib tolik, da se zraven nemškega izraza zapomnimo tudi domačega, kar mislim, da ni nikaka težkoča.

— Pomagaj si v slovenščini, če si moreš, reče on, jaz ne znam izrazov. Daj, daj prevedi če moreš: die Blaetter sind sitzend . . . . . listi so sedeči, ne, to bi bilo ad verbum, ali kdo naj te razume?

— Ali Hinko, rečem mu, misliš li, da res ni tega mogoče slovenski povedati. Glej mesto onega nesrečnega »sitzend«, rečeš, da listi nemajo repkov. Ne rečem, da je to kak klasičen prevod, to prepuščamo strokovnjakom ali jaz smelo trdim, da se narod izrazuje na ta način. Ni res?

On mi pritrdi.

Glej torej, da je potem prevod povsem

stvo je trezneje, mirneje, bolj udano federalizmu. Prav zarad tega konservativnega duha nemškega ljudstva so na Nemškem državne spremembe jako težavne, in je sploh državna osnova v nemških deželah trdnejša, stalnejša, nego v romanskih.

Najkonservativnejši mej vsemi Germani pa so Nemci in srečna država, katera jih ima, kajti oni so najboljši kameni k zidanju držav in najboljše stebri v podporo vsake države, kajti oni so povsod vladi prijazni in celo na škodo svoje lastne narodnosti. V amerikanskih severnih državah jih hvalijo kakor najboljše državljane, v Rusiji so Nemci najboljši privrženci države, še celo Madjari s vsem svojim šovinizmom niso mogli ogerskih Nemcev tako razkačiti, da bi bili postali nezvesti ogerskej državi, v Alzaciji so bili Nemci postali dobri, navdušeni podaniki francoske države, katero so vedno branili celo proti svojim nemškim bratom; tudi v Avstriji so Nemci od nekdaj za cesarstvo največ storili, plačevali in krvi prelivali (!?) in še le v zadnjem času se avstrijski Nemci postavljajo po robu, ko vidijo, da se hoče postaviti na mesto stare avstrijske države nova državna oblika, katera ni več avstrijska v starodavnem pomenu te besede, ampak poljsko-česko-madjarska.

Pri vsem tem pa bi se poznavalcu značaja posebno južno-nemškega ljudstva prav nič čudno ne zdelo, ako bi se avstrijski Nemci v slučaju, da bi se res poskusil za Avstrijo sicer nevarni eksperiment poslovanjenja države, tudi temu novemu redu prav tako mirno udali, kakor so mirno prebili uže druge nesreče. Ali pisatelj je tega menenja, da bi ta stvar, ki je bila še pred 50 leti mogoča, zdaj težko vspela, uprav zarad preveč vzbujenega narodnega duha in upliva narodne ideje, katera je v Avstriji povsod prišla v veljavo, in je uže marsikatere načrte državnikov prekrižala.

Pisatelj tudi ne vé, ako ne postane narodna ideja tudi za Nemce odločilna. — Kaj hoče s tem reči, to je težko in lehko razumevno. Mi si ta rek tolmačimo kakor pretenje Avstriji, da utegne morda nemško narodno prašanje čez njo prestopiti na dnevni red, ali kali? Pisatelj konstatira na koncu oddelka o Germanih in Romanih z nekim veseljem, da so imeli romanski narodi do zadnjega časa v Evropi vodstvo na političnem, germanski narodi pa vodstve na moralnem polju. A v zadnjem času je to oboje vodstvo padlo v roke le Nemcem; k temu si more Evropa le srečo voščiti, ker občno vodstvo Evrope v nemških rokah je porok za mir in napredek v Evropi. Tukaj je treba gospodu pisatelju odločno stopiti nasproti, kajti v tem oddelku, posebno ko piše o Germanih, popustil ga je jasni vid in prešinola ga morda pristranostna sodba z izključljivo nemškega stališča; najbrže pa je ta sodba umetna, ker namerava v korist Nemcev uplivati na više državne kroge avstrijske. Tudi kar piše o škodi Nemcem zbog italijanske politike nemških cesarjev ni povsem pravo, in je torej potrebno, da se zaverne v prave meje. (Dalje prih.)

---

lahek; saj se ni treba tako držati nemščine, kakor da bi bila ona res izveličavna na svetu. —

Po pikrih teh besedah začne on:

— Listi so tedaj brez repkov, široki in globoko narezani. Steblo je volnato. Cvetje je neka vrst kobulja (trugdolde). Cvet je . . . . . tu se ustavi. Moral bi bil nemški reči: vollständig und vollkommen.

— No, kak pa je cvet, prašam.

— Popoln, reče on.

Ne samo popoln, mislim, da je tudi popolnoma, ne?

— Da, imaš prav, reče slednjič in nadaljuje:

Čaša je petzobčasto zrastla, venec isto tako. Barva je rumenkasta, spodaj gre nekako na vijoličasto. Prašnikov je pet, ki so venčevej cevi prirastli. Pestič je samo jeden. Sad je jagodast ali ježiča t. Rastline tega razreda so zelišča ali grmovje.

S tem se je končala botanična excurzija. Prehodila sva bila uže dokaj sveta na polji in stara ljudska spremljevalca žeja in glad sta se uže oglašala.

Bilo je tri popoludne.

Čas bo, da se kaj zagrizne, mislil sem, kakor mi je želodec diktiral.

Pri Hinku sem opazil iste slabosti.

Prišedši domov, naju je čakalo kosilo, ki je šlo obema v slast. Po kratkem počitku sva šla na vrt. Senčnice sicer ni bilo v vrtu, ali mesto te je bila visoka in košata slovanska lipa, okrog koje je bila kamenita miza.

Hinko dé prinesti pive in pa karte v hladno lipovo senco. No, to bo lepa zabava, rekel sem sam pri sebi.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Zoper anarhiste na Dunaji se je 26. t. m. začela sodba. Pred sodbo je 20 anarhistov, ki so imeli tajno tiskarnico ter so tiskali in širili anarhistične in revolucijarne tiskovine. Te tiskovine so se prečitale in trajalo je tri ure to čitanje, ki ni bilo javno. Glavni zatoženec je stavec Hübner, ki je tiskovine stavil; a on pravi, da je to storil najbolj zarad tega, da si je kaj zaslužil; on je nadalje mnogo stvari ovadil in zvrača največjo krivdo na sozatoženca Bradija, ki ga je plačeval.

Red zlatega runa so prejeli ti le visoki gospodje: nadvojvode Ferdinand Karol Ljudevit, Leopold Ferdinand in Fran Salvator, načelnik ogerske gosposke zbornice Ladislav Szögyényi-Marich, grof Leo Thun, grof Jaromir Černin, knez Karol Khevenhüller Metsch, knez Alfred Windisch-Grätz in knez Maksimiljan Thurn in Taxis.

Hrvatski državni poslanci so 25. t. m. obiskali ogerske ministre Trefort Feyervarj, Kemeny in Pauler, katerim so priporočali pospeševanje hrvatskih interesov. Da so bili povsod dobro sprejeti in se jim je mnogo obečalo, tega nam ni še treba posebe omenjati.

Vnanje dežele.

Obe zbornici italijanskega parlamenta ste 27. t. m. izrekli kralju svojo zahvalo, ker je v Napolji in Buski obiskoval za kolero bolne. Crispi je vlado interpeliral o načelih notranje politike.

V nemškem državnem zboru se je 26. t. m. sklenolo, da imajo poslanci dobivati dnino. Bismark je pri tem naglašal, da vsled dogovora raznih vlad poslanci niso dobivali dnine, a pristavil je, da ni dobro, ako se ustava vsako leto krpa. Izključenje parlamentarcev po poklicu bi koristno bilo, ker bi se tako zasedanja krajšala; dežela želi kratkih zasedanj. Pozamezne stranke se boré za gospostvo; 150 poslancev se bori za cesarja in državo, 100 za gospostvo cerkve; svobodnjake, socijaliste in poslance ljudske stranke ima za republikance, Parlamentarična vlada ni več mornarhistična, oblast je pri konci, ako more državni zbor vladarja siliti, da ministerstvo razpusti, in to pomenja po njegovej menitvi republiko; z vednim uporom ni mogoče napredovati. — Bismarkove besede dišé nekoliko po absolutizmu.

V nemškem državnem zboru je 27. t. m. državni tajnik Burchhart izjavil, da je finančno stanje slabo, ker je bilo dosti manj dohodkov, nego se je mislilo, in zato je treba, da se davki preurené.

Kumberlandskega vojevode pravice na brunšviški prestol pruská vlada ne more tajiti, a dobila je drug vzrok, zarad katerega je ta pravica ničeva. Vojvoda je namreč glava nespravljivih nasprotnikov nemškega cesarja i nemške države in zato se mu vladarstvo brunšviškega vojvodstva ne sme izročiti. Nemški cesar, ki je vzel »nemško cesarsko krono z Gospodove mize«, sicer je strog zastopnik legitimnih načel, i še danes ga srcé boli, da je privolil, naj se hanoveransko kraljestvo vtelesi Prusiji, in kralju, očetu kumberlandskega vojvode, zruši prestol, a vendar ne more dovoliti, da bi Brunšvig postal ognjišče, na katerem se kuri nemir zoper 45 milijonov prebivalcev nemške države. — Kdor ima moč, ta ima pravico, vzrok je dober, če tudi iz trte zvit. Svet sicer zelo spoštuje legitimnost nemškega cesarja, a tudi mu ni neznano, da Prusija hoče rasti; to poslednje načelo pa je vedno nadvladavalo vsako še tako staro legimnost, in v tem Prusija nikoli ni bila bolj tesnosrčna od druzih držav.

Kongo-konferenca je v seji 25. t. m. določila obsežek dežel, spadajočih v področje konference, proti vshodu in zahodu ter priznala uže pridobljene suverenitetne pravice. Prečitalo se je tudi poročilo o svobodnjej trgovini.

Volitve v rumunski državni zbor so se izvršile tako, da sme sedanja rumuska vlada ž njimi popolnoma zadovoljna biti, ker so bili nje privrženci v velikej večini izvoljeni; opozicija je hudo propala.

Rumunski državni zbor se je 27. t. m. odprl. Prestolni govor naglaša, da so razmere do vseh, posebno sosednjih vlad najboljše i najsrčnejše. Zarad tega lahko dežela vse svoje moči obrne na mirno delo. Finance so v redu, vendar je treba obračati vso pozornost na zboljšanje poljedelstva in razvoj obrtnije.

V francoskej poslanskej zbornici je 26. t. m. Ferry dolgo govoril o pravici, katero ima Francoska, da jo kitajska vlada odškoduje. Ako ta ostane trdovratna, zasede stalno francoska vojska otok Formosa. «Francoska sprejme od angleške vlade ponudeno posredovanje na podlogi zasedenja Kelunga in Tamsui-a za gotovo določeno dobo. Kitajska vlada pa zahteva, naj se francoska odpové pokroviteljstvu Anama ter zahteva določitev novih mej in naj se uvoz pridelkov iz Toginga prepové. Edini odgovor na to zahtevanje pa je privolitev 43. milijonov frankov za prvo pululetje 1885, da se vojna nadaljuje. Ta predlog je francoska zbornica pozdravila s živim odobravanjem.

Francoska poslanska zbornica je 27. t. m. z veliko večino sprejela tonkinski kredit.

Na Španjskem nosijo zdaj študentje politični zvonec. Nedavno so napravili velik nered v Madridu, zdaj pa je vstal v Barceloni velik razpor mej liberalnimi in konservativnimi študenti. Mladim ljudem se ne more dopovedati, da sebi in državi bolj koristijo s knjigo v roki, nego s političnimi demonstracijami.

DOPISI.

Tržaška okolica, 26. novembra. (*O našem ribištvu*). Letos se je uže končal lov na sardele. Tržaškej okolici (t. j. okoličanom), bil je še precej ugoden. Glavna in poglavitna »moč« ribištva tržaške okolice je pa v Barkovljah (posebno glede sardel). A ker uže o ribištvu govorimo, sprožiti je treba misel, ki bi imela tudi za našo narodno trgovino v Trstu veliko veljavo. Omenjena misel je ta, naj bi se v Barkovljah napravila tovarna sardel na olje. Ta misel se je že mej nekaterimi domačini vkorenila, le »denarjev manjka«. V Trstu ni sicer veliko naših milijonarjev, a vendar bi se zbralo lahko po mojem menenju potrebnih 20 do 25 tisoč goldinarjev, da se omenjena tovarna napravi. Ako ne bi pa tega bilo, pomagati si je na drug način. Naši tržaški prvaki bi se morali z odličnejšimi Barkovljani pogovoriti glede ustanovitve društva, katero bi imenovano tovarno napravilo. Izdale naj bi se delnice, n. pr. po 50 gld. Po onih delnicah bi gotovo segali tudi naši pošteni konservativni Italijani.

Omenjena tovarna bi bila pa tudi glede naše narodnosti važna reč. Tovarne sardel pošiljajo namreč svoje blago na vse strani sveta. In ako bi barkovljanska nova tovarna, v kojoj bi se slovenski uradovalo, svoje blago po svetu pošiljala, zvedel bi tudi svet, da so Slovenci v Trstu doma, ter da tudi »kaj« premorejo. Da je pa v Barkovljah najugodnejši kraj za tako tovarno, o tem ni niti dvomiti. V Barkovljah je bila nekdaj uže tovarna sardel v Avstriji dobro poznanega Varhanek-a, koji si je napravil milijone z enakimi tovarnami. Radi c. kr. fin. zadev pa je omenjeni gospod svojo tovarno premestil v Izolo (Istro). Dokler je bila pa omenjena tovarna v Barkovljah, izučilo se je mnogo Barkovljanov v onej tovarni sardele delati (pripravljat.) Vsi ti delajo zdaj pri tovarnah sardel v Izoli (Istri).

Da bi se pa v Barkovljah tovarna napravila, prišli bi vsi hitro domov, kar tudi sami trdijo. In še celo voditelje jedne imenovanih tovarn imajo Barkovljani, in to v tovarni sardel gospoda Varhaneka v Fazani (Istri). Vrhu tega je tudi v Barkovljah mnogo ribičev (kar je poglavitna reč) in ti se množe vedno bolj. A ti morajo po letu svoje ribe (sardele) v še precej otdaljeno Izolo voziti, da jih razprodajajo. Ako bi se pa v Barkovljah tovarna napravila, ne bilo bi jim tega treba. In tako bi imeja barkovljanska tovarna vse domače moči. To je: domače ribiče, domače izvrstne delalce (koji se morajo zdaj po tujih tovarnah klatiti), in tudi lahko domačega voditelja.

Iz tega se tedaj vidi, da je v Barkovljah najprimernejši kraj za tako tovarno. Naj naši veljaki to stvar dobro preudarijo. Posebno naj bi se gledalo na to, da bode stala tovarna na narodnej podlagi, ako se ustanovi. Da pa enaka tovarna mnogo dobička daje, o tem ni treba niti govoriti. O tem pričajo nam največ zavedni Francozi (Societe generale Frangaise de conserves alimentaires) ki so iz daljnega Pariza prišli v bližnjo Izolo enako tovarno ustanovit. In kakor se sliši, misli omenjeno francozko društvo tudi v Barkovljah enako tovarno ustanoviti.

Tedaj na noge, zavedni naši veljaki da vas tujci v imenitnem delu ne prekose in iz naših domačih zakladov ne polnijo žepov tujim ljudem. Podjetni, podjetni moramo biti, če hočemo kaj imeti in kaj veljati. Boljše je cvenk v prometu, nego v žepu, to uči uže sveto pismo, saj vam vsem je znano ono evangelije, ki pripoveduje o talentih, katere je gospodar izročil svojim hlapcem, in kako je pohvalil onega, kateremu je najmanj izročil, pa je največ pridobil.

Iz Brd, 26. novembra. (Izv. dopis). Zadnjo nedeljo 16. t. m. je bil v našem Cerovem prav prijeten, zabaven večer. Priredilo je bilo namreč domače bralno društvo svojo prvo narodno veselico z godbo. Zbralo se je bilo obilo ljudstva iz bližnjih krajev v prijazno okrašenem prostoru, kder se je imela vršiti zabava. Točno ob 6 uri popoludne je bil začetek. Ne bom na dolgo in drobno popisoval veselice in njene izvršitve, saj program veselice je bil naznanjen v Vašem cenjenem časopisu, le bolj važno zdi se mi vredno omeniti, pri tem pa moram uže naprej reči, da se je veselica izvršila na polno zadovoljnost občinstva in čast bralnega društva.

Pri tej veselici so se navzoči lehko mnogo dobrega naučili. Tako n. pr. iz ogovora. Naj bo skrb vsacega rodoljuba, da podučuje pri vsakej priložnosti narodove nevedneže; posebno pa moramo podpirati in priporočati ljudstvu našo zelo koristno družbo sv. Mohora, sploh zahajajmo radi v bralnico, izobražujmo se s pomočjo čitanja in poštenega zabavanja ter širimo omiko mej ljudstvom, pri tem pa imejmo vedno le narodovo korist pred očmi.

Gospojica deklamovalka je bila prava dika odra, za svoj trud je žela občno pohvalo in preblag. gosp. baron F. posestnik v Cerovcu podaril jej je krasen šopek cvetic.

Igra »Brati ne zna« bila je prav primerna času in zelo podučljiva komaj vzraslemu mlademu društvu. Igralci so bili kakor nalašč umerjeni za svoj predmet, kateremu je bil vsak kos.

Petje je bilo dobro, za kar gre hvala gg. pevcem in pevovodji. Pesem, vesela družba, dopadala je močno občinstvu in morala se je na splošno željo ponavljati. Kar se tiče petja, moram priporočati, da se gospoda pevci pridno v tem urijo in radi k pevskim vajam zahajajo.

Iz šaljivega prizora »Pijanec« uči naj se marsikateri zapravljivec in strasten vinopivec, kako grda strast je pijanstvo ter kako hude in žalostne nastopke ima za družino in mladino in koliko bede pouzroči mej ljudstvom prav ta napaka.

Pri veselici mej tombolo in po veselici nas je zabavala vrla, narodna vipoljanska godba, katera je vredna vse pohvale. Gotovo pa gre pri tej prvej veselici veliko priznanje izvrstnemu narodnjaku, ki se ne straši ne hoja ne truda, kedar gre za narodovo dobro in korist. Tega gospoda moramo nad vse pohvaliti in ta je — gospod učitelj Bele, kateri se je prav za to veselico mnogo požrtoval in bil vsej osnovi duša.

Tako smo torej učakali prav krasen večer v družbi narodnega društva v Cerovcu. Za trdno se nadejam, da bode društvo čem dalje, tem čvrsteje napredovalo.

Pri tej priliki pa priporočam Briceni kot mejačem, da si ustanove v vsakej vasi bralno društvo, a vsa društva naj pripadajo društvu »Slovenski jez«. Tako si ustanove Brici narodni dom, katerega se bode bal narodovi sovražnik in tako bode naša narodnost tukaj ob meji zagotovljena.

»Slovenskemu jezu«, branitelju narodovih najsvetejših pravic pa priporočam,

naj priredi v prihodnjem letu veliko narodno besedo v Brdih, pri katerej naj sodelujejo vsa narodna briska društva. Pravim veliko besedo v Brdih, da bodo slišali naši bratje onkraj meje našo navdušenost za naš mili materin jezik, ter jih tako navdušimo, da se tudi oni predramijo k duševnemu življenju, na drugej strani pa naj zvedo naši nasprotniki, da tukaj ni tal za nje.

Na delo, oživite se narodna društva po briskih vaseh; bodimo složni — prihodnjost je naša!

Z Notranjskega 26. novembra. Sneg je pobelil uže hrib in plan in zmrzlin škriplje pod nogami. Po enomesečnej suši so se usušili studenci in potoki tako, da po potokih le malo vode curlja, dočim so izvirki po vaseh popolnoma suhi. Ubogi kmetič, ako hoče si še poslednji rep mršavega živinčeta pri živenji ohraniti, mora gnati svoje živenče nič bližeje in nič dalje nego na vodo Reko napajat. Ali, žalost mora se ga hoté ali nehoté polastiti, ko vidi, kako hočejo mu sebični Tržačanje — ne, bolje rečeno tujci — edini božji dar, od kojega še davka ne plačuje, z silo od žejnih ust odtrgati. — Kaj, z silo? — zarenči v jezi — pa ne svetej — kakov za Tržačane pregoreči mlinar — ali si Tržačanje morebiti ne iščejo postavnim potom vode! In kateri so tisti, kateri hočejo ali morejo nam braniti vodo prodati? Strani pošasti! — rekel je Hamlet, in zdi se nam, da enak, strasten klic slišimo i mi danes iz ust nekaterih mlinarjev.

Strani pošast ubogega ljudstva, katero si išče pravice; tisočake nam, voda je naša, kaj nam mari za pošast-ljudstvo! Temu podobni vskriki se slišijo dan za dnevom iz ust mlinarskih Hamletov. Vendar pa kljubu vsem tem nenaravnim pritiskom, sme z hvaležnostjo napolnjeno biti srce vsakemu izmej nas. Še nismo popolnoma zapuščeni, še nas ni božja previdnost pustila osamljenih, ampak nam v hudem boju poslala može, razumne, pogumne in živo unete za pravico. Ta mož, kateri je v tej zadevi uže poznat in kateremu nočem jaz radi tega slavospeva peti, saj se z svojim neumornim delovanjem v prid ubogega ljudstva sam slavi, izpodbudil je konečno gospoda c. k. okrajnega glavarja, da je šel v njegovej in družbi več odličnih možakov prepričat se po mlinih o silnem pomanjkanji vode, radi česa sedaj prav malo mleti morejo.

Opravičeno upanje pa imamo, da se naposled merodajnim oblastim vendar oči odpró, ter da one po prepričanji čiste in neovržne istine o velikem pomanjkanji vode, Tržačane konečno zavrnó od njihovih krivičnih zahtev.

Pri županskem shodu dne 18. maja t. l. v Trnovem se je predlagalo, naj bi se izvolil eksekutivni komité petih udov, kateri bi potem vso stvar v roke vzel, ter jo sploh nekako vodil. To je bila pametna in izvrstna misel, ali žal, da se je nad glavami nekih županov, kateri mislijo, da oni uže vse sami v sebi obsegajo, razbila. Kolike važnosti da bi bil nasvetovani komité, vidi se prejasno sedaj, ko se vrši obravnava za obravnavo — a to vse nekako nenadoma, tako, da se županje na te obravnave niti prav pripraviti ne morejo. In pri teh obravnavah — kar je žalibog istina — stavijo se županom takova prašanja, na katera precej odgovoriti je marsikateremu nemogoče, ali da vsaj namesto pravega odgovora da takovega, da stvari samej več škoduje nego koristi. Ako bi pa pri takovih prilikah eksekutivni komite vmes sodeloval, odvrnola bi se marsikatera težkoča.

Dobro je vendar to, da si čestiti gospod T. neumorno prizadeva za našo pravično stvar, ter paznim okom sledi vsem dogodkom, bodri, svetuje in izpodbuja, kder vidi da je potreba. Prav zdaj ko te vrstice pišem, slišim, da so Pivčani pod vodstvom gospoda D. iz Zagorja sklenoli na lastne stroške pozvati cesarskega zemljemerca iz Ljubljane, da sedaj, ko je nastala uže precej velika suša, vodo pregleda.

Nekateri domoljubi so uže zagotovili doneske za dotične stroške, in sploh so Pivčani — slava jim — za stvar jako uneti. Ker je pa stvar prevelike važnosti in tolikega pomena, da se na prvi hip niti oceniti ne dá, pozivljamo tedaj vse domoljube, vzlasti pa slavna županstva, da v ta namen podarijo, ali iz občinskih blagajnic po mogočnosti kakov znesek votirajo.

Stvar zadeva nas vse, ne le Pivčane, toraj moramo uže iz stališča pravice donesti svoj del. Gotovo je, da se na žrtvenik domoljubja ni še z lepo položil dar, kateri bi več zalegel, nego bode ta, in upajmo, da če tudi mali dar, bode donašal stotere obresti. Pozni rodovi bodo blagoslavljali nas za naš trud, kajti otmeno jim, kar je vsakemu človeku najdražje — živenje. Na delo toraj, domoljubi in slavna županstva!

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Cesar je podaril občini Linardič na otoku Krku 250 gld. za popravo cerkve.

Odlikovanje. Cesar je podelil prejšnjemu poštarju v Idriji, gosp. Ivanu Leskovcu zlati križec za zasluge v priznanje njegovega mnogoletnega zvestega in izvrstnega službovanja.

Seja mestnega zbora je bila četrtek zvečer. Pred vsem je bil razgovor zarad tega, ker je delegacija potrdila podjetje čiščenje mesta nekemu Batistiju, namesto podjetnikoma Stela in Angiolin, ki sta bila prva najnižja oferenta. Vsa stvar se je izročila juridičnemu odseku, v pregled in poročanje. Sklenilo se je na predlog delegacije in g. Živca, da se v Baneh zida vodnjak, za katerega izdelanje naj se razpiše dražba s klicno ceno 2500 gld. Torej Banci dobé svoj lep vodnjak. Dovolil je zbor potem nekaj čez 1000 gold. za popravljanje bajerjev in vodnjakov v okolici. Zadeva zarad odprave *pašnine v okolice* še zdaj ni prišla na dnevni red najbrže pride v soboto ali pondelek.

Odbor društva «Edinost» vabi še enkrat vse tiste, ki bi se radi potržačili, da se oglasijo najdalje do 15. decembra t. l. pri uredništvu lista «Edinosti», Via Torrente 12. Za meščanstvo morejo prositi posestniki, ali pa rokodelski gospodarji, trgovci itd., kateri plačujejo hišni ali pa obrtnijski davek.

Švedski kraljevič naslednik je dospel z južno železnico včeraj v Trst, pa je odpotoval menda denes v Aleksandrijo.

Razpisana je služba profesorja za zgodovino in zemljepisje na tržaškej mestnej gimnaziji. Prošnje naj se vlože do konca t. l. pri tržaškem magistratu.

V zadevi vode Bistrice in Reke so bili nekda te dni tukaj nekateri posestniki mlinov, kakor se sliši, obravnavala se je vodna zadeva z mestnimi pooblaščenci.

Tržaške novosti:

Kože z vsakim dnevom terjajo več žrtev, sliši se, da jih zboli vsaki dan čez 60, a javijo jih navadno komaj polovico. Ker je vsled te hude bolezni mej nižim ljudstvom huda beda začeli so po mestu nabirati milodare za uboge družine po kožčah bolnih. To je prav, le več reda da bi bilo v uradu zdravstvenega odbora, kder vlada strašanska zmešnjava.

Tudi krav v Trstu so se lotile kozé; eno tako kravo vso polno koz našli so te dni v hlevu bratov Paulet; ali sliši se, da je še mnogo drugih krav enako bolnih.

Poskušal se je umoriti na kozéh bolani 27 letni mizar Franc S. Mej tem, ko je šel njegov brat v bolnico po strežaje, da reveža odnesejo v bolnico, je on doma, najbrže v deliriju, skušal umoriti se z rezilom nekega ubeljča. Našli so ga v krvi še živega na tleh ležečega ter ga v tako strašnem stanu odnesli, v bolnico.

Uže zopet poskus samomora. Zadnjič smo poročali o nekej švelji, katera je pila žvepljeno kiselino. Nesrečnica je v bolnici umrla. Včeraj so prinesli zopet neko deklo N. T. v bolnico, katera je tudi zarad nesrečne bolezni pila strup. O ti nesrečna ljubezen, nekdaj dolga bolezen, a zdaj prav kratka.

Napil se je fakin, Karol P. in se v svojej pijanosti vlegel na tla spat v ulici Aneta; komaj zaspi, ko pridrda voz in mu gre čez obe nogi, kateri mu stere. Nesrečnega pijanca so usmiljeni ljudje precej nesli v bolnico.

Policijsko. Policija je zaprla nevarnega postopača, 22 letnega Angela K. — Neznani tatovi so na nekej ladiji vkradli 22 sežnjev dolgo verigo. — Na bregu Sanitá je nek dolgoprst vkradel nekej šivilji mošnjico iz žepa, v katerej je bilo par forintov. — Nekemu soda'ju so predvčerajšnjem neznani tatovi po dnevu vkradli ročni voziček in 15 praznih sodov za petrolje. — Policija je zaprla tudi par vlačug zarad grdega vedenja na ulici.

Izpred sodnije. 34 letni izvošček, Alojzij Perčič iz Trbiža na Koroškem je bil te dni obsojen na 18 mescev ječe zarad dokazane mu tatvine.

Na krškem se je osnovala okrajna posojilnica, katera je te dni razposlala vabilo k prvemu občnemu zboru v Krškem s tem le dnevnim redom: 1. Določevanje zadružnih pravil. 2. Vpisovanje v zadrugo s podpisovanjem pravil. 3. Volitev načelništva in nadzornikov zadruge. 4. Predlogi. Ta zbor bode v nedeljo 7. decembra ob 10. uri dopoludne v Krškem šolskem poslopji. Kdor se osebno zborovanja ne more udeležiti, more pristop k zadrugi pismeno naznaniti. Zadružna pravila se bodo udom (in na izraženo željo tudi neudom) poslala na dom, kedar bodo registrovana pri kupčijski sodniji.

Goriške novosti. V Ločniku blizo Gorice bil je veliki požar; pogorelo je neko gospodarsko poslopje grofa Attemsa in mnoga v njemu nahajoča se krma. Škode je za nad 3000 gld. Požar so komaj in komaj vstavili, da se ni širil. Tujci, posebno Nemci, so letos v Gorici in okolici nakupili za nad 1 i pol milijona hiš in zemlje za zidanje, torej se nemška kolonija ob Sočinej meji hitro in zdatno množi. — Pruski inženir Reisewitz, kateri je zidal tudi goriško in puljsko plinarno je te dni izročil goriškemu mestnemu starešinstvu načrt po katerem bi se iz formentinove palače napravil Hôtel-Parisien za tujce, ki pridejo čez zimo v Gorico, kateri Hôtel bi imel 100 sob, poleg javnega vrta pa bi se napravilo posebno poslopje za razveseljevanje in še več drugih reči. Načrt je velikanski, ni mogoče, da ga Nemci izvedejo, ker domačini niso za taka podjetja.

Nov list «Dolenjske Novice», začne izhajati v Novem mestu dvakrat na mesec (1. in 15.) in bode stal samo jeden gold. na leto. Pisan bode v takošnem domačem in preprostem jeziku, da ga bode slehern kmet, rokodelec in delavec umel, če le čitati zna. Namenjen bode pa v prvi vrsti tudi le takim ljudem, kateri nobenega druzega časopisa ne čitajo. — List bode sicer brez politične barve, a stal seveda na versko-moralni in narodni podlagi. Njegova naloga pač bode, novice prinašati in naše kmetsko in rokodelsko ljudstvo v vsakem obziru podučevati. Vsi cenjeni rodoljubi naj «Dolenjske Novice» podpirajo.

List bode tiskan z velikimi črkami, ker kmetje drobnega tiska čitati ne morejo; prinašal bode: Novice iz Novega mesta in z Dolenjskega, novice po Slovenskem in iz avstrijskega cesarstva, novice po širokem svetu, razne čudovite dogodbe, smešnice in uganke, dobre nauke kmetom, rokodelcem in gospodinjam, dela kmečka v posameznih mesecih, o letini, o vremenu, tržne cene, sejmi, uradna naznanila, dražbe, prodaje itd.

Prva številka izide nekaj dni pred novim letom. Razpošlje se na vse strani na Dolenjskem, največ čč. gg. duhovnikom, učiteljem, županom, pa tudi drugim domoljubom. Naročnino (jedan goldinar za vse leto) sprejema J. Krajec v Novem mestu. Lastniki in založniki «Dolenjskih Novic» so gg.: Ivan Krajec, tiskar in knjigar v Novem mestu. Josip Romé, kaplan v Šmihelu pri Novem mestu. Matej Jereb, župnik v Stopičah pri Novem mestu. Iv. Lapajne, šolski ravnatelj in nadzornik v Krškem.

Volkovi v mestu. V madjarski časnik »Hirlap« se poroča ta le skoraj neverjetna dogodba: Mesto Homona v zemplinskej županiji je bilo zadnjo nedeljo pozorišče strašnega boja. Ko so bili ljudje v cerkvi, prihrulo je v mesto stoindvajset volkov ter so pridrvili tudi na prostor pred cerkvijo. Prestrašeni ljudje v cerkvi so zaprli cerkvena vrata, v mestu bivajoči ulani pa so se spustili na konjih na volčji lov, da ubranijo ljudi, ali razstradani volkovi so se vrgli na vojake ter so raztrgali dva vojaka in sedem konj, še le po dolgem boji so se volkovi umaknoli iz mesta. — Da je vse to čisto resnično, na to ne bi mi prisegli, ali daleč od resnice pa tudi ne utegne biti.

Ne, tako neumen nisem! Iz mesta Bordeaux se poroča: Pred nekoliko dnevi je imela biti tukaj poroka trgovca Guyere z gospodičino Artot. Ko so šli po ozkih stopnicah k županu k poroki, pripetilo se je, da je ženin nevesti stopil na rep krila, ki se je po tleh uleкel. Nevesta se jezno obrne in reče: »O kako neumen si!« Ko pa je potem župan vprašal ženina, ali hoče gospodičino Artot vzeti za ženo, odgovoril je ta: »Ne, tako neumen nisem!« Svatje so potem razšli vsi razkačeni, nevesta pa je omedlela in morali so jo domu nesti.

Prepoved poštnih listnic na Turškem. Na Turškem so se poštne listnice prepovedale, in prepoved ima poseben vzrok, o katerem se iz Carigrada to le piše: Veliki evnuh Bohram aga je nekega dne dobil poštno listnico, v katerej se mu očita surovost v njegovej službi i nenasitljiva lakomnost. Veliki evnuh je šel z listnico k sultanu, povedal mu, kaj se je zgodilo ter ga opomnil, da on sam ni več varen tacih napadov, dokler bodo poštne listnice dovoljene. Vsled tega je sultan po vsej Turčiji, prepovedal prodajo poštnih listnic. Turški finančni minister pa, ki ni nič vedel za to prepoved, ki mu je dohodke silno skrčila, ves je obupan.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Gospodarstvo društva av.-og. Lloyd.

(Konec.)

Žalostno je, da imajo zdaj vso Avstrijsko trgovino tuji agentje in komisijonarji v rokah in da ti tujci na avstrijskem blagu služijo milijone. Trst, to glavno trgovsko mesto je od nekdaj mislil le na lehak zaslužek, a skoraj nobena veča tržaška, ako tudi milijonarska firma, ni še nikoli mislila na to, da bi tržaškej trgovini dala svetovni razvitek, kar pa ni lahko mogoče, ako tržaški in avstrijski veletržci nemajo po vsem svetu postavljenih podružnic (filijalk), da so tako v direktnej zvezi z vsem svetom.

Po filijalkah in agenturah v tujih državah se tudi najboljši temelj postavi kolonizaciji, katera je iz gospodarskega stališča potrebna vsakej ekonomično dobro urejenej državi. Po takej kolonizaciji pa je Angleška postavila temelj svojej bogatiji, prav tako so v tem obziru Francoska in druge države posnemale Angleško in gotovo ne v svojo škodo. Da je kolonizacija velik činitelj narodnega gospodarstva, to nam kažejo najnovejši spisi največih celebritet na gospodarskem polju, saj se zdaj sam Bismark z vso močjo prizadeva, da bi za Nemško ustanovil v Afriki in Aziji veče nemške trg. kolonije. Ako hoče država gospodarsko napredovati ni dosti skrbeti le za produkcijo, temuč treba je tudi skrbeti za primerno ugodno oddajo domačih izdelkov in uprav v ta namen je treba, da domače delo išče inostranskih trgovišč.

Res je sicer, da posebno Slovani se še premalo pečajo s svetovno trgovino, gotovo jim manjka za to potrebnih kapitalov, ker žalibože večina denarnega prometa je v rokah Slovanom neprijaznih krogov; ali z veliko energijo in s potrebnimi pametnimi zvezami bi se dala tudi pozicija Slovanom v tem obziru zboljšati, da se le začne in da se izkoristi to, kar uže imajo Slovani in da voditelji Slovanov podpirajo se svojim vplivom veča realna podjetja.

Ali ta podjetja zopet ne smejo biti taka, kakoršen je na priliko Wiener-Export-Verein, kateri svoje pompozno ime le zlorabi in avstrijskemu imenu na inostranskem dela nečast zarad nesolidnega postopanja in neznatnosti.

Dosti je torej dela v Avstriji, ako se hoče država postaviti na pravo in solidnó gospodarsko podlago; toda Slovani imajo posebno v Jutrovem in na Balkanu prvi mej vsemi drugimi narodi poklic, da tam razširijo upliv avstrijskega pomorstva, avstrijske obrtnije in trgovine. — Slovan mora na delo z vso energijo in z njegovim znanim poštenjem. — Da pa Avstrija more dospeti do take veljave v trgovskem in pomorskem obziru, mora pred vsem spolniti te le pogoje:

1. Uničiti mora Lloydov monopol, ki zadržuje prosto konkurenco in vsako veče stvarjenje v tej stroki.

2. Ustanoviti se morajo druga, bodi tudi le eno solidno plovno parobrodsko društvo v Trstu, to društvo naj bi imelo tak plovni materijal, da se more glede sigurnosti in cenosti meriti plovnim materijalom Angležev in Francozov, kar pa Lloyd ne more, ker njega parniki niso na vrhuncu terjatev sedanjega časa, kar je potrdil tudi načelnik naše vojne mornarice baron Sterneck v letošnjem zasedanju delegacij, ker je namreč javno izrekel, da Lloydovi parniki ne bi mogli biti vojnej mornarici prav v nobeno pomoč za slučaj, ko bi ona potrebovala takozvanih križarskih ladij, katere druge vlasti dostikrat jemljejo izmej plovnega materijala trgovske mornarice.

3. Subvencije plovnim društvom naj bi država dajala le na podlagi prometa; le tisto društvo, ki izvozi više blaga, nego to more po srednjej poprečnej kalkulaciji, naj dobi letno premijo, ki naj bode izračunana po razmerah večega izvoza.

4. Plovne črte naj se zdatno pomnožé.

5. Ustanovi naj se veliko uvaževalno in izvaževalno društvo, katero bi imelo svoje središče v Pragi, a poddružnice v Trstu, Dalmaciji, Istri, na Balkanu in sploh v Levanti. To društvo naj izvaža le dobro, solidno blago pod lastno domačo slovansko firmo, ono naj ima svoje poštene in spretne domače agente, s takim društvom ne bi le Slovanstvo pridobilo, temuč pridobila bi tudi naša država v gospodarskem obziru. S temi predlogi je g. K. končal svoje 3kratno predavanje v českem klubu v Pragi.

Po predavanju se je imela debata, katere so se udeležili prvi českі veljaki, mej njimi sam dr. Rieger, prof. Hevera in še več drugih avktoritet I. vrste. Vsi so odobravali misli govornika in posebno pripoznali, da monopol avstrijskega Lloyda je avstrijskej trgovini in obrtniji jako škodljiv. Enoglasno je potem klub sklenol, da se imenuje posebna komisija, katera bode vsa g. Kopeckyjeva predloga še natanjčneje pretresala in klubu storila svoje predloge v tej zadevi, da potem českі klub sklene, kaj je storiti v tej važnej gospodarskej zadevi.

Čas bi res bil, da bi se kaj storilo v povzdigo avstrijske čezmorske trgovine, in ako je res, kar smo zvedeli, da se namreč uže snuje neko novo plovno društvo, v katerem bode zastopan v prvej vrsti slovanski živelj, in ako je to društvo tudi res gotovo podpore večine državnega zbora; kakor se nam poroča, potem smemo pričakovati v obče boljših časov, posebno pa za Trst.

Sicer pa je od začetka pa do izpeljatve velikanskih teh projektov še mnogo tudi velikanskih ovir premagati, in Bog znade, ali se tudi posreči, premagati vse te ovire.

Tržno poročilo.

Kava. V zadnjem času je bila jako živahna špekulacija v tem blagu; katerega cene so vsled tega zdatno poskočile, in ker so došla iz inostranskega, posebno pa iz Amerike poročila o jako živahni kupčiji po vedno viših cenah, je tudi na tuk. trgu nastala tendenca za še mnogo više cene, vsled česar si imetniki jako reservirani. Prodalo se je te dni 1500 vreč kave Rio po f. 51 do f. 62—; 6000 vreč kave Santos f. 51 do f. 62—, 1500 vreč Java Malang po f. 61 do f. 64—, par sto sodov Ceylon plant. od f. 90 do f. 132.—, Poper Penang stane f. 79 do f. 82, Singapore f. 78 do f. 91.—

Sladkor. Zopet prevladuje velika mlahovost in cene so postale slabše. Prodalo se 4000 vreč sladkorja po f. 17¼ do f. 21¾.

Sadje. Mala kupčija po znižanih cenah. Zdaj bi bil morda ugodni čas za previdenje za praznike. — Pomeranče limoni f. 2½ do f. 5.—, rožiči pulješki fini f. 7½ do f. 8.—, mandlji pulješki f. 74 do f. 78.—, datlji f 27 do f. 32.—, fige v vencih f. 12 do f. 15.—. cvebe navadne f. 11 do f. 16.—, Eleme f. 15 do f. 32.—, Sultanina f. 18—35.

Olje. Situvacija jako ugodna, blago, kolikor ga sem dohaja, najde precej kupca po vedno viših cenah. Jedilno olje navadno stane f. 43 do f. 48, fino grško f. 52 do f. 60, namizno fino f. 78 do f. 86, najfinejše f. 92 do f. 101.

Petrolje je te dni zdatno poskočilo in je tendenca za še više cene. — Denes stane petrolje uže f. 10 do f. 10½.

Domači pridelki. Fižol še precej iskan plačuje se rudeči po f. 10 do f. 10 i pol, zeleni dolgi po f. 11, bohinec po f. 11 do f. 12 i pol, koks f. 12 i pol do f. 13. Maslo nekoliko zanemarjeno; dobro naravno maslo se proda lehko po f. 86 do for. 94.

Špeh domači f. 52 do f. 54.

Mast — angleška Bancroft f. 52 do f. 53, ogerska certifikatom f. 58 do f. 60.

Žito — neznatna, jako mlahava kupčija; prodalo se je nekoliko vagonov odeške pšenice po f. 8.40, koruza levantinska pa se prodaja po for. 6 i č trt do f. 6 i pol, podunavska najboljša po f. 7.

Les še precej dobro obrajtan; nada je, da se kmalo odpre še veča kupčija.

Seno še precej iskano; plačujejo ga po f. 1.40 do f. 1.85.

Borsno poročilo.

Tendenca borse je jako trdna, spekulacija bolj animirana.

Dunajska Borsa
dne 28. novembra

Enotni drž. dolg v bankovcih	81 gld	50	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	82 »	75	»
Zlata renta	104 »	—	»
5% avst. renta	96 »	90	»
Delnice narodne banke . .	871 »	—	»
Kreditne delnice	301 »	50	»
London 10 lir sterlin . .	123 »	15	»
Napoleon	9 »	76	»
C. kr. cekini	5 »	78	»
100 državnih mark . . .	60 »	20	»

Izšel je

dodatek **koledarju** in kažipotu po Trstu za leto 1884. in se more dobiti v tiskarni **Doleno** v Trstu. Cena dodatku je 30 soldov, s poštnino vred 35 soldov. Ako pa kedo želi kupiti tudi kažipot; katerih ima tiskarna še okolo 100, dobi oba dela za 55 soldov s poštnino vred. — Tisti, kateri so si naročili oba dela koledarja in kažipota, dobodo drugi del te dni po pošti. Ako bi kak naročnik ne prejel knjige, naj jo reklamira. Mnogo naročnikov pa ni poslalo poštnine, torej so prošeni, da to pri priliki storé, poštnina znaša 5 soldov.

Dodatek koledarju in kažipotu za leto 1884. obsega: 1. Obrtnijsko postavo; 2. O pridelovanju špargelja, navod za kmetovalce se slikami; 3. Životopis pesnika Franceta Cegnarja; 4. «Raspotje», novelica iz Tržaškega živenja, spisala gospica Marija Antonija; 5. Smešnice; 6. Iskrice. Vsega skupaj 66 strani v velikej osmerki. Dodana je zanimivej knjižici tudi dobro zadeta slika Franceta Cegnarja. —

Javne dražbe.

Komen 18. decembra t. l. in 19. januarja 1885. l. posestvo Franca Guliča iz Koprive cenjeno na 520 fl. — *Podgrad* 19. decembra t. l. in 19. januarja 1885. l. posestvo Janez Mihaličevo iz Gradišča cenjeno na 1100 fr. 19. decembra t. l. in 21. januarja 1885. l. nepremakljive reči Janeza Šturm-a iz Gradišča cenjene na 750 for. 29. decembra t. l. in 23. januarja 1885. l. posestvo Marije Stugove iz Škadamina cenjeno na 1160 fr.; 23 decembra t. l. in 22. januarja posestvo Frančiške Jurišević-Cebac iz Golac-a cenjeno na 24.180 fr. — *Trst* 20. decembra t. l. in 20. januarja 1885. l. posestvo Petra Tam iz Rocolja cenjeno na 2444 for. 25. nč.; 24. decembra t. l. in 26. januarja 1885. l. posestvo Andreja Furlana in zakonskih iz Petrinije pri sv. Mariji Magdaleni spodnji, cenjeno na 12.670 fr. 20 nov. — *Kanal* 24. januarja, 28 februarja in 28. marca 1885. l. posestvo Marijane Jakopič iz Avča cenjeno na 600 fr.; 20. decembra t. l. nepremakljive reči Terezije Humar iz Humarjev v Bajnšici sv. Lorenc cenjene na 575 f.

Upravništvo cerkve sv. Jarneja v Barkovljah prodaja lep, okusen, skoraj da nov **Božji grob** po prav **nizkej** ceni.

Medjunarodna linija

IZ TRSTA V

NOVI-JORK

Iz Trsta v Novi-Jork naravnost.

Veliki prvorazredni parniki te linije vozijo redno v **Novi-Jork** in vspremajo blago in popotnike po najnižjih cenah in z najboljšo postrežbo. 9—9

V NOVI-JORK. Odhod iz TRSTA.

Parnik **«Surrey»**, 3400 ton, v 12. dan dec.

Popotniki naj se obrnejo na

J. Terkuile,

generalnega pasažnega agenta.

Via dell'Arsenale 13, Teatro Comunale

v TRSTU.

Kajuta za potnike **200 gld**. Vmesni krov **60 gld**

Zaradi vožnje blaga obrne naj se na

Emiliano d' Ant. Poglayen,
generalnega agenta.

Agencija za posredovanje
u službah i kod stanovanja

E. GEROMINI-JA

priskrbuje službe svake vrsti u Austriji i inozemstvu. Kupuje i prodava kuće, po najugodnijimi pogodbami.

Piazza Ponterosso br. 2. I. kat.

Čistilna in kipeča voda

napravljena po lekarju

Josipu Udovicich-u

v Trstu.

Dolga nad 35letna skušnja gledé dobrote te umetno napravljene vode, me je spodbujala, da sem jo dal preiskovati po magistratni gospodi, katera je dala dovoljenje za nje prodajo z dekretom 17. maja 1874. št. 15584 in da jo zdaj razširim kolikor mogoče, da postane navadni družinski lek. 12—8

Mineralične, jako koristne snovi, katerih pomoč je brezdvombena, dajejo tej vodi moč, da pomaga v vsih onih boleznih, v katerih je treba odstranjevati iz trupla škodljive snovi, ki ravnajo redno delovanje raznih organov. Zato ta voda koristi proti nabasanju v želodcu, proti boleznim v čevesju in posebno proti bolezni jeter in proti hemoroidom.

Resničnost rečenega so potrdili prvi zdravniki tega mesta, ki predpisujejo to **čistilno in kipeče vodo** za razne bolezni in z nepričakovanim vspehom.

Glavna zaloga v odlikovanej **lekarni Udovicich** ulica Farneto. Cena steklenice **25 soldov.**

C. k. priv. tovarna

L. Tedesko & C.

DUNAJ.

Tovarna v Požunu | **V Trstu Corso 709-2.**

VELIKANSKA ZALOGA

popolnoma izdelanih **oblek** za gospode in **spalnih sukenj,**
obleke za dečke in majhne otroke.

plašče in **obleke** za **deklice** in **otroke**

v najelegantneji in najnovejši modi.

Odlikovan na vseh svetovnih razstavah

radi velike elegance, solidnega dela in posebno nizke cene svojih izdelkov.

Vsa obleka je po najnovejši modi uprav za to izdelana iz najmodernejše robe, kakor pri vsem tem jako cene, akoravno fine in izvenredno fine vrste, vedno v vseh velikostih na razpolaganje, po čudno nizkej stalnej **tovariški ceni** 17—24

Filiala pri

Al. Eisenstädter

v TRSTU

Corso št. 709-2.

Tovarna v Prosnicah

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratniše *želodčne* bolesti. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznnim na *jetrih* in na *vranici*, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. (39)

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljatve pa edino v lekarnici *Cristofoletti v Gorici*, *v Trstu* v lekarni E. *Zanetti* i *G. B. Rovis*, *G. B. Faraboschi* in *M. Ravasini*. Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih *posnetkov*, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

NB. Pozor proti ponarejenju.

1884.

razstava v Kalkuti
(diploma s kolajno).

VLAHOV

lek odobren po c. kr. vladi, priporočen od zdravniških strokovnjakov, patentovan od zjedinjenih držav Ameriških.

Dosežni uspeh: **vsakeršna nerazpoložnost, neprebavljivost, kolika, gljste, krvavica,** (hemoroide), **povračljive mrzlice, vodenica pranica, lenost, slabost, čiščenje krvi.** Čisti polagoma in okrepčuje zdravje. — Z vsako steklenico vred dobi se tudi navod, kako se ima rabiti lek.

Pozor proti ponarejenju!

Da bi dobivanje leka olajšal zalaga ž njim izdelovatelj vse kavane, mirodijnice, sladičarije in likerije v glavnih mestih po celem svetu 21—48

Tvornica: Romano Vlahov v Šibeniku Glavna zaloga v Trstu ulica S. Lazzaro št. 1

NB. Pozor proti ponarejenju.

Piccoli-jeva

želodečna esenca

lekarne **Piccoli-ja «pri angelu»** na Dunajskej cesti v **Ljubljani** ozdravlja kakor je razvidno iz zahvalnih pisem in zdravniških spričeval bolezni v želodcu in trebuhu, bodenje, krč, želodečno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemerojide, zlatenico, migreme, itd. in je najboljši pripomoček zoper gliste pri otrocih.

Steklenica 10 kr. Kdor je vzame več, dobi primeren odpust.

Blagorodni gospod Piccoli v Ljubljani.

Vaša želodečna esenca je jedino zdravilo, ki mi pomaga pri moji bolezni v želodcu. Vsakikrat kadar jo rabim, čutim olajšanje in zboljšanje.

Josip Sordat, župnik, Kamrje, pošta Črniče.

Tukaj velja izrek: «Čast zaslužku» Vaša želodečna esenca, katero smo jaz in mnogo druzih bolnikov rabili v bolezni, je prav čudovite moči, posebno pri želodečnih boleznih.

A. Lupetina, župnik, Kršan na Primorskem.

Podpisani potrjuje, da ima želodečna esenca ljubljanskega lekarničarja Piccoli-ja hitre in prečudne zdravilne moči. Ž njo ozdravilo je mnogo ljudi moje in sosedne župnije; komaj preteče dan, da ne bi kdo prišel k meni, ki me prosi za jedno steklenico želodečne esence, kojih imam vedno nekoliko pripravljenih.

A. Wlassich, župnik-kan. Plominj, Primorsko.

Antirrheumon najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Pastilje santoninske; (kolesci zoper gliste) izkušeno zdravilo zoper gliste škatljica 10 kr. 100 koščekov 60 kr. 1000 koščekov 5 gld.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), plučnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost. škatljica 20 kr.

Zeliščni prsni sirop. Ta iz zdravilnih zelišč izdelani sirop se rabi z najboljšim uspehom proti vsem prsnim in pljučnim boleznim, zasliženju, kašlju, hripavosti, dušljivemu kašlju itd. Odraščeni naj vzamejo 3 do 4 žlice vsaki dan, otroci ša toliko žličic. Steklenica 36 kr.

Tu navedena, kakor vsa druga zdravila se zmiraj frišna dobe v lekarni

G. Piccoli-ja

«pri angelu»

LJUBLJANA, Dunajska cesta.

Naročila izvršujejo se s prve pešto proti povzetju zneska.

Zaloge v Trstu so v lekarnah pl. Leutenburg Foraboschi, Prendini, Ravasini in Zanetti ter v vseh boljših lekarnah Istre in Primorske. 4—30

Prosto daca.

po 35. for. z mramorjem.

NAJBOLJŠE

POHIŠTVO

po 35 for. z mramorjem

v **ogromnej zalogi** po najnižjej **ceni** se dobi pri

IGNACIJU KRON-U v TRSTU

12—8 **ulica al Teatro št.** 1 (Tergesteo).

Ilustrovani cenik se na željo pošlje brezplačno in frankiran.

Delniško društvo tovarne za izdelanje

Dinamita arlberškega

na DUNAJI.

Zastop in zaloga za Trst, Primorsko, Dalmacijo, Hercegovino in Levante pri

A. REYA & C. v Trstu.

Zaloga streljiva, prižigalne niti, orodje za **kamnolom in rudnike.** 12—12

Senzacija in novost!

V 6 dneh si lehko vsakdo napravi modre lase, naj si bodo prej lasje črni, rujavi ali rudeči itd. po novoiznajdenem pripravilu «*Blondeur*»; isto nij samo za barvati lase ampak lasje ostanejo potem vedno enaki, vspeh je gotov in kot neškodljivo pripoznano. — Steklenica velja 1 f 50 kr a. v.

V 15 minutah

se lehko lasje ali brada pobarva lepo rujavo ali črno prav naravno in stanovitno z mojim prenarejenim barvenim mazilom za lase «*Hair-Dye*». Najgotovejši sredstvo, vspeh takoj brez vseh težav. — Hair-Dye stane 2 fr. 20 k. a. v.

Nič več sivih las

ne bode imel oni, ki rabi mnogoizkušeni po zahvalnih pismih odlikovani «Haar-Regenerator». Isti nij površno mazilo las, ampak osiveli lasje dobe v 3—4 tednih zopet svojo prejšno barvo, odstrani vse luske in nesnagena koži na glavi. Lasje se lepo svetijo in so kakor v mladih letih Cena steklenici 1 f. 60 n. a. v.

Zahvalna pisma se radi tajnosti ne objavijo.

Karol Schneeweiss,

parfumeur in specialist, *Wien*, II. Praterstrasse števil. 9.

Na deželo razpošiljam poštnim povzetjem ali pa na predplačilo in treba priložiti 20 kr za poštnino. 5—12

Lastnik, društvo »EDINOST«. — Izdatelj in odgovorni urednik: VIKTOR DOLENC

Nova tiskarna V. DOLENC v Trstu